

ĆWICZENIA

DO

INTERNETOWEGO PODRĘCZNIKA HISTORII KASZUBÓW

TEMAT 9: KASZUBSKIE ODRODZENIE W XIX W.

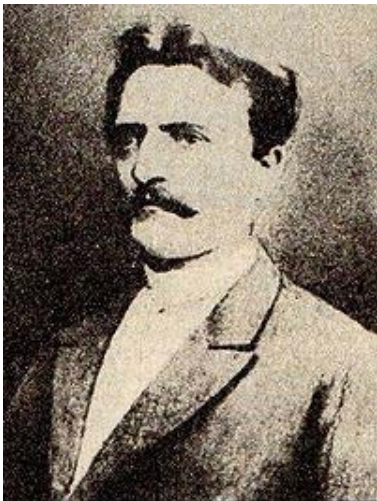
Zadanie 1 [2 pkt]

Uzupełnij zdanie:

Pod koniec XVIII w. ziemie zamieszkiwane przez Kaszubów znalazły się w granicach jednego państwa, tj. .... . W państwie tym panowała dynastia (podaj jej nazwę) .....

Materiały źródłowe do zadania 2:

Źródło 1.

Źródło 2.

Źródło 3.

(Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/>)

Zadanie 2 [2 pkt]

Do poniżej podanych nazwisk i imion kaszubskich działaczy i twórców dobierz odpowiednie ilustracje, na których są przedstawieni. W miejsca wykropkowane wpisz numer źródła.

A. Florian Ceynowa – .....; B. Hieronim Derdowski – .....

Materiały źródłowe do zadania 3:

Źródło A. Fragment tematu 9 Internetowego Podręcznika Historii Kaszubów.

Przed ludnością kaszubską stały wówczas [w połowie XIX w. – D.Sz], jak to zauważył historyk Gerard Labuda, trzy możliwe drogi do wyboru: 1) ulec germanizacji, 2) związać się z polskim ruchem narodowym (co w konsekwencji oznaczało polonizację) i 3) szukać oparcia we własnej tradycji, co mogłoby ostatecznie doprowadzić do wykrystalizowania się narodu kaszubskiego.

(źródło: [http://www.kaszebko.com/uploads/historia/Histori%C3%B4%20Kasz%C3%ABb%C3%B3w%20\(9\).pdf](http://www.kaszebko.com/uploads/historia/Histori%C3%B4%20Kasz%C3%ABb%C3%B3w%20(9).pdf))

Źródło B. Poglądy Floriana Ceynowy.

Më prôwdzëwi Kaszëbi nie rozmiejemë dobrze pò pòlskù; a wiãc më sã mùszimë przód waszi pësny mòwë nauczcëc. Ale co to za cãżkò rzecz, czej ni ma kògò, co bë nas ùcił. Ksãżò naszi są (...) Miemcë (...), szkólny zòs mają strach przed przelòżonyma. A wiãc më tak gòdómë, jak naszi przodkòwie gòdalë, to je pò kaszëbskù. (...) Teròz jidze to bardzo cãżkò, bò nóm prôwdzëwim Kaszëbóm (...) nie pòmògają dobrze w òswiece ani ksãżò, ani szkólny (...), ani nawet szlachta – rozmiejë sã, że jak wszãdze, tak ë tu są niechtërne chwalebne wëjãtci – ale më jednak mómë w Bògù nòdzejã, że më z czasã naszã mòwã wëkształcymë (...).

(F. Ceynowa, *Kaszëbji do Pòlochov*, „Szkoła Narodowa”, R. 3(1850), nr 10. Cyt. za: [E. Kamiński], *Synowie ziemi kaszubskiej*, „Zrzesz Kaszëbskò”, R. 2[12](1993), nr 2(4), s. 8-9).

Źródło C. Poglądy Hieronima Derdowskiego.

Kaszubom, których narzecze jest tylko słabym odcieniem gwary mazowieckiej, właściwie osobnej literatury nie potrzeba. Mówiąc pacierz, starają się go wymawiać jak najczyściej po polsku, nie czytają też innych książek do nabożeństwa i z powieściami, tylko polskie. Ale można by jednak, choćby tylko po dyletancku, jak to czynią Niemcy w narzeczu plattdeutsch, podejmować dalej rozpoczętą pracę nad pielęgnowaniem tego jędrnego narzecza, w którym wyrazy prawie same z siebie układają się w obrazy idylliczno-naiwne (...). Kaszubi jeszcze długo nie nauczą się mówić tak z pańska, górnio, gładko a wygadano, jak mówią w Poznaniu, Krakowie i Warszawie, bo ciężko im odzwyczaić się od starej rdzennej mowy przodków, a niestety, jak wszystko co stare wobec nowej mody tego doznaje, często tą mową swoją wystawiają się na śmieszki i przekąsy **P o l a k ó w m ó w i ą c y c h p o p r a w n i e**. A trzeba pamiętać, że Kaszubi to dzisiaj jedyny lud polski i czysto-słowiański nad Bałtykiem (...).

(H. Derdowski, *O Kaszubah*, „Przegląd Polski”, t. 1(1883). Cyt. za: A. Bukowski, *Regionalizm kaszubski. Ruch naukowy, literacki i kulturalny. Zarys monografii historycznej*, Poznań 1950, s. 55-56, 57)

Źródło D. Aleksander Majkowski o świadomości narodowej Kaszubów w XIX w.

Szkoda, że talent pisarski istniał tylko u Derdowskiego. Ceynowa był raczej politykiem i społecznikiem. Stąd, do czego dochodzi jeszcze i przychylność antagonistów Ceynowy, młodzież kaszubska czytywała dzieła „O Czorlińskjim” [chodzi o „Ò panu Czòrlińszim co do Pùcka pò sęcë jachòł” – D.Sz.] – „Jaśka z Knieji” – „Kaszubi pod Widnem” [tj. „Kaszëbi pòd Widnã” – D.Sz.] (...), podczas gdy pism Ceynowy nie znała. Poza tym nie istniało, poza kołami rodzinnymi, nigdzie gniazdo, w którym by się skupiała kaszubszczyzna.

Stosunki na Kaszubah rozwijały się w ten sposób, że szerokie warstwy ludności pozostawały siłą ciężkości kaszubskie. Inteligencja atoli, która z nich wychodziła w wyższe sfery społeczne miała wybór pomiędzy niemczyzną i polszczyzną. Z warstwy ziemiańskiej mało się ostało rodzin, liczących się do Kaszubów, przy czym trudno im było powiedzieć, na czym ta „kaszubskość” polegała. Liczny zastęp inteligencji wydawała charakterystyczna dla Kaszubów warstwa gburska w formie nauczycieli, księży, lekarzy, sędziów, adwokatów, wojskowych. Inteligencja ta stała się od razu obca podkładowi ludowemu, z którego wychodziła i miała wybór: tonąć w niemczyźnie lub polszczyźnie. Po większej części ginęła w niemczyźnie, gdyż ta otwierała przed nią obszerniejsze możliwości kariery, wielka część atoli szła w kierunku polszczyzny, słuchając głosu krwi i starej tradycji. Poza tym trzeba to podnieść, że niemczyzna

Prus nie była tak dawna. Stworzył ją dopiero żelazny kanclerz, przy czym niepożądany ze swego punktu widzenia osiągnął efekt przez tzw. „walkę kulturalną” [tj. Kulturkampf – D.Sz.]. – Tu bowiem szerokie rzesze ludu kaszubskiego i polskiego odwróciły się od idei państwowości pruskiej, ponieważ lud ten widział zagrożoną przez państwo swoją polskość. W tym wypadku nie oznaczało poczucia narodowego, ale religii i to wyłącznie religii. Charakterystyczną była i utkwiała mi w pamięci odpowiedź młodszego Kaszuby z Jastarni, który wrócił do domu po odbyciu służby wojskowej. Zapytany przeze mnie, czym się właściwie czuje pod względem narodowym, odpowiedział po głębokim namyśle: „Jestem polski Prusak”! Wyraz „polski” był tu używany w ogólnym znaczeniu „katolicki”. Młody Kaszuba więc chciał powiedzieć, że się czuje katolikiem Prusakiem. Jakież zresztą miał mieć inne poczucie narodowe? Takowe mogło się rozwinąć tylko na podstawie znajomości historii swego szczepu. A tej znajomości zupełny brak stwierdziłem u inteligencji, cóż mówić o prostym ludzie.

Stosunki zresztą panujące i ich rozwój na Kaszubach gruntownie i z głęboką znajomością rzeczy napisał bezimienny autor (podpisał się Cz-ski) w broszurze zatytułowanej „Ludność kaszubska w ubiegłym stuleciu” a wydanej (...) w Kościerzynie w 1911 [autorem tej broszury był Jan Karnowski – D.Sz.]. Autor stwierdza zgodnie z stanem istotnym rzeczy, że ludność kaszubska (str. 22) aż do drugiej połowy ubiegłego (XIX) stulecia polską nie była. Nienawiść do szlachty i Polski szlacheckiej, poczucie krzywdy i upośledzenie wobec braci polskich, brak ideałów i tradycji narodowych, natomiast wdzięczność wobec rządu (pruskiego), oto charakterystyka ludności kaszubskiej w pierwszej połowie ubiegłego stulecia.

(Źródło: *Młodokaszebji (Z rękopisu Aleksandra Majkovskijego; do dręku podał F. Marszółka)*, „Zrzesz Kaszëbskô”, R. 6(1938), nr 12, s. 77-78)

Zadanie 3 [2 pkt]

Wykorzystując materiały źródłowe **B** i **C**, przyporządkuj nazwiska kaszubskich działaczy do dróg podanych w źródle **A**.

Wybór drogi		
1 (ulec germanizacji)	2 (związać się z polskim ruchem narodowym (co w konsekwencji oznaczało polonizację)	3 (szukać oparcia we własnej tradycji, co mogłoby ostatecznie doprowadzić do wykrystalizowania się narodu kaszubskiego)

Zadanie 4 [2 pkt]

Wykorzystując materiał źródłowy **D** wyjaśnij, dlaczego – według Aleksandra Majkowskiego – Kaszubi czytali dzieła H. Derdowskiego, a nie F. Ceynowy. Podaj dwa argumenty.

- .....
- .....

Zadanie 5 [4 pkt]

Wykorzystując materiał źródłowy **D** oceń czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest ono fałszywe.

Lp.	Zdanie	Prawda	Falsz
1	Kaszubi na początku XIX w. czuli się Polakami.	P	F
2	Kaszubska inteligencja w XIX w. miała przede wszystkim chłopskie korzenie.	P	F
3	Dopiero od czasów Kulturkampfu Kaszubi wspierali władze pruskie (niemieckie).	P	F
4	W drugiej połowie XIX w., jeśli Kaszubi deklarowali, że są Polakami, oznaczało to, że swoją polskość utożsamiają z katolicyzmem.	P	F

Zadanie 6 [1 pkt]

Wykorzystując materiał źródłowy **D** wyjaśnij, co zdaniem A. Majkowskiego jest potrzebne dla rozwoju kaszubskiego poczucia narodowego.

.....

.....

.....

Materiały źródłowe do zadania 7:

Źródło A. Fragment biografii Tarasa Szewczenki – postaci, którą określa się współcześnie jako genialnego organizatora świadomości narodowej Ukraińców.

Taras Hryhorowycz Szewczenko (..); ur. 25 lutego-/9 marca 1814 r. we wsi Moryńce w powiecie zwinogródzkim guberni kijowskiej, zm. 26 lutego-/10 marca 1861 r. w Petersburgu) – ukraiński poeta narodowy, malarz, przedstawiciel romantyzmu. Taras Szewczenko jest również przedstawicielem literatury rosyjskiej. Niemal wszystkie jego powieści i większość dramatów zostało napisanych po rosyjsku, podczas gdy utwory poetyckie Szewczenki tworzone były w języku ukraińskim. (...) Urodził się w rodzinie pańszczyźnianego chłopa we wsi należącej do zrusyfikowanego Niemca (...). W kwietniu 1846 r. wstąpił do Bractwa Cyryla i Metodego. (...) W marcu 1847 r., po rozgromieniu Bractwa, został aresztowany i zamknięty w twierdzy Pietropawłowskiej w Petersburgu i skazany na wcielenie do karnego korpusu orenburskiego jako szeregowiec, z zastosowaniem najściślejszego nadzoru i zakazem pisanie i rysowania. (...) Żył czterdzieści siedem lat, z czego:

- 24 lata spędził w poddaństwie;

- 10 lat na zesłaniu;
- 3,5 roku pod nadzorem policji;
- 9 lat na wolności.

(Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Taras_Szewczenko)

Źródło B. Fragment biografii Floriana Ceynowy – ojca kaszubskiej idei narodowej.

Florian Ceynowa (...), ur. 4 maja 1817 r. w Sławoszynie w pow. puckim, zm. 26 marca 1881 r. w Bukowcu k. Świecia) – pierwszy kaszubski działacz społeczny i narodowy, pisarz, publicysta, wydawca, badacz folkloru i języka kaszubskiego, twórca pisowni kaszubskiej i pierwszych kaszubskich utworów literackich, zw. „budzicielem Kaszub”, z zawodu lekarz. Florian Stanisław Wenanty Ceynowa, syn rolnika Wojciecha Ceynowy i Magdaleny z d. Pienczen (z łęborskiego) (...). Od 1824 lub 1825 do 1830 r. uczęszczał do szkoły podstawowej w rodzinnej wsi, a potem trafił do Królewskiego Gimnazjum Katolickiego w Chojnicach. (...). Zdobył rozległą wiedzę, m.in. z zakresu języków staro- i nowożytnych. (...). 22 grudnia 1841 r. zapisał się (...) na wydział filozoficzny Uniwersytetu Wrocławskiego, a 7 stycznia 1843 r., przeniósł na jego wydział medyczny, gdzie studiował prawie rok. (...). We Wrocławiu, Ceynowa zetknął się z prądami słowianofilskimi, które rozsiewali tam m.in. fizjolog prof. Jan Evangelista Purkyně (również dziekan wydziału) oraz sławista František Ladislav Čelakovský. (...). 9 sierpnia 1843 r. młody student opuścił Uniwersytet Wrocławski, a 31 października 1843 r. zapisał się na uniwersytet w Królewcu, czyli Albertynie. (...) 19 lutego 1846 r. (...) udał się do Klonówki k. Starogardu Gdańskiego, by przygotowywać atak na koszary pruskie w tym mieście, który miał być częścią powstania gen. Ludwika Mierosławskiego. Ceynowa został dowódcą ok. stuosobowego oddziału powstańczego. (...) Ceynowa rozwiązał gromadę i ukrył się. Wydano za nim list gończy, a 6 marca 1846 r. aresztowano go (...). Ceynowa siedział najpierw w więzieniach w Starogardzie i Grudziądzu, a od listopada 1846 r. – w berlińskim Moabie. (...) zaliczono go do głównych przywódców insurekcji i 17 listopada 1847 r., wraz z 7 innymi osobami, skazano na karę śmierci przez ścięcie toporem. 6 marca 1848 r. karę tę zamieniono na dożywotnie pozbawienie wolności, a w wyniku Rewolucji marcowej 20 marca 1848 r. więźniów objęła amnestia. Najprawdopodobniej jeszcze tego samego dnia tłum ich uwolnił. (...) Studia medyczne Ceynowa ukończył najprawdopodobniej w Berlinie. 11 grudnia 1851 r. na tamtejszym Uniwersytecie im. Fryderyka Wilhelma obronił pracę doktorską z medycyny pt. *De Terrae Pucensis incolarum superstitione in re medica*. (...) W latach 60. XIX wieku Florian Ceynowa ustabilizował swe życie, zarówno na polu rodzinnym, jak i naukowym. W 1861 r. był w Pradze i na Łużycach, a w 1862 r. objechał Kaszuby. W okresie powstania styczniowego był pod nadzorem pruskiej policji. Na przełomie 1865/66 r. zjawiał się w Oliwie, a podobno bywał też w tych latach m.in. w Wejherowie i Kartuzach, gdzie miał agitować młodzież "prorosyjsko". Próbował samotnie zakładać jakieś szersze organizacje, co jednak nie wypaliło.

(Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Florian_Ceynowa)

Źródło C. Fragment biografii Ludovíta Štúra – jednego z twórców słowackiego odrodzenia narodowego.

Ludovít Štúr (...), ur. 28 października 1815 r. w Uhrovcu, zm. 12 stycznia 1856 r. w Modrze) – słowacki pisarz, publicysta, działacz narodowy, językoznawca, kodyfikator języka słowackiego, filozof.

W latach 1837–1838 i 1840–1843 Ľudovít Štúr był pedagogiem w ewangelickim liceum w Preszburgu (Bratysława). W latach 1838–1840 studiował w Halle. Później prowadził samodzielne badania naukowe nad słowackim językiem, dziejami i kulturą Słowacji. Od 1851 r. mieszkał pod nadzorem policji w miejscowości Modra. Jako nauczyciel bratysławskiego liceum Ľudovít Štúr wykładał filozofię, historię i literaturę słowiańską. Jego wykłady umacniały w słuchaczach patriotyczny zapał. Wkrótce skupiła się wokół niego grupa młodej słowackiej inteligencji, której nadano nazwę *szturowcy* (słow. *štúrovci*).

(Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/%C4%BDudov%C3%ADt_%C5%A0t%C3%BAr)

Zadanie 7 [3 pkt]

Wykorzystując materiały źródłowe **A**, **B** i **C**, oceń czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest ono fałszywe.

Lp.	Zdanie	Prawda	Falsz
1	T. Szewczenko i F. Ceynowa wywodzili się z rodzin chłopskich.	P	F
2	Wokół L. Štúra i F. Ceynowy skupiło się liczne grono zwolenników ich poglądów.	P	F
3	F. Ceynowa, podobnie jak T. Szewczenko, był malarzem i poetą.	P	F

Materiały źródłowe do zadań 8-10:

Źródło A. Opis sytuacji panującej na terytorium Słowacji pod panowaniem węgierskim.

W 1848 r. liczone około 2 mln Słowaków. W 1880 r. liczba ta zmniejszyła się o około 150 000. Wiele miasteczek dotychczas słowackich (...) uległo prawie całkowitej madziaryzacji. (...) W szczególnie niekorzystnych warunkach przebiegał proces formowania się narodu słowackiego i słowackiej świadomości narodowej. W drugiej połowie XIX w. możemy zaobserwować w Słowacji dwa zupełnie odmienne zjawiska. Z jednej strony postępował naprzód proces „unarodowienia” wąskich grup ludności wiejskiej i miejskiej, a z drugiej strony tysiące Słowaków asymilowały się i wynaradawiały. Proces asymilacji poczynił daleko idące postępy we wschodniej Słowacji, której ludność niejednokrotnie manifestowała w XIX i XX w. swą madziarofilską postawę. W końcu XIX w. liczone w całej Słowacji zachodniej około 1000 osób, jawnie przyznających się do narodu słowackiego i manifestujących czynnie swą świadomość narodową. (...)

Dla Słowacji schyłek lat siedemdziesiątych oznaczał początek wzmożenia kursu madziaryzacyjnego. (...) W 1879 r. wprowadzono język węgierski jako obowiązkowy do szkół podstawowych. Szkoła stała się narzędziem „masowej produkcji Madziarów” – jak to określił (...) podżupan zwoleński Bela Grünwald. Narzędziem madziaryzacji, wychowania posłusznych i lojalnych madziaronów [tj. Słowaków, którzy przyjęli

narodowość węgierską – D.Sz.], przepojonych jadem nienawiści do wszystkiego, co słowackie, stały się szkoły średnie. Zresztą liczba uczniów Słowaków lub przyznających się do języka słowackiego była znikoma. W 1893-1894 r. na około 50 000 uczniów szkół średnich jedynie 3% wykazało język słowacki jako język ojczysty. Na początku XX w. zaledwie 1/6 uczniów Słowaków chodziła do szkół ze słowackim językiem wykładowym. Język słowacki wyrugowano z prawie 1600 szkół podstawowych. Ze szkół wyższych relegowano wszystkich studentów jawnie przyznających się do narodu słowackiego. Nie bez racji główne uderzenie skierowano przeciwko wszelkim próbom zmierzającym do wytworzenia inteligencji słowackiej. (...) Poważną rolę w madziaryzacji odgrywał kościół katolicki, co w kraju katolickim, jak Słowacja, posiadało szczególną wymowę. Naród słowacki, pozbawiony przywódców, własnej inteligencji, miał się stać łatwym łupem madziaryzacji. (...) W 1914 r. na 214 267 dzieci słowackich jedynie 42 186 uczyło się w 365 szkołach słowackich, w których i tak nauka odbywała się przeważnie w języku węgierskim (4-6 godzin języka słowackiego tygodniowo i około 20 godzin języka węgierskiego).

(Źródło: R. Heck, M. Orzechowski, *Historia Czechosłowacji*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1969, s. 232, 237, 260, 286)

Źródło B. Stosunek Czechów do Słowaków w drugiej połowie XIX w.

Dano już minął czas, gdy demokraci czescy nie uznawali Słowaków za odrębny naród (...). Z największym zainteresowaniem i sympatią śledzono obecnie w Czechach zmagania Słowaków z naporem madziaryzacyjnym. Ich klęski sprzyjały jednak utrwalaniu się w czeskiej myśli politycznej idei jedności narodowej Czechów i Słowaków. Ratunek dla Słowaków widziano w zlanii się w jeden naród z Czechami.

(Źródło: R. Heck, M. Orzechowski, *Historia Czechosłowacji...*, s. 253)

Źródło C. Współczesna Słowacja.

Słowacja, Republika Słowacka (...) – państwo (...) w Europie Środkowej. Graniczy z Austrią (106,7 km), Polską (541,1 km), Czechami (251,8 km), Ukrainą (97,8 km) oraz Węgrami (654,8 km). Łączna długość granicy lądowej wynosi 1652,2 km. Do 1993 wchodziła w skład Czechosłowacji. Od 19 stycznia 1993 r. członek ONZ, od 29 marca 2004 członek NATO, od 1 maja 2004 należy do Unii Europejskiej, a od 1 stycznia 2009 – do strefy euro. (...)

Liczba mieszkańców: 5 397 036 (2011) (...)

Skład etniczny:

- Słowacy: 80,7%
- Węgrzy: 8,5%
- Romowie: 2,0%
- Czesi: 0,6%
- Pozostali (Ukraińcy, Rusini, Niemcy, Polacy, Żydzi, Morawianie): 8,2%

(Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/S%C5%82owacja>)

Źródło D. Stosunek Polaków do poglądów i działań Floriana Ceynowy.

Fragment 1:

(...) Florian Ceynowa (...) uznał się koniecznie nie tylko język, ale i cały naród stworzyć według swego gustu i niestety! – litość bierze nad przyszłym stworzeniem – na obraz i podobieństwo swoje.

Fragment 2:

Utopie to bardzo niebezpieczne. Nowego narodu ani języka p. C[eynowa] nie stworzy, ale propagowaniem jakiejś odrębności poprze tych, którzy od dawna Kaszubom prawią, że oni nie Polacy.

(Źródło: „Nadwiślanin”, R. 1866, nr 21, nr 22)

Źródło E. Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 r.

Identyfikacja narodowo-etniczna Kaszubów

Identyfikacja narodowo-etniczna	Identyfikacja pierwsza (pierwsze pytanie*)		Identyfikacja druga (drugie pytanie**)	Razem – niezależnie od liczby i kolejności deklaracji (w pierwszym lub drugim pytaniu)	
	Ogółem	w tym jako jedyna		Ogółem	w tym występująca z polską
Kaszubska	17 746	16 377	214 801	232 547	215 784

(Źródło: http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/LUD_ludnosc_stan_str_dem_spo_NSP2011.pdf)

* Pierwsze pytanie: *Jaka jest Pana(i) narodowość?*

** Drugie pytanie: *Czy odczuwa Pan(i) przynależność także do innego narodu lub wspólnoty etnicznej?*

Liczba osób deklarujących kaszubski jako język ojczysty i używanie tego języka w kontaktach domowych

Język	Język ojczysty	Język używany w kontaktach domowych
Kaszubski	13 799	108 140

(Źródło: http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/LUD_ludnosc_stan_str_dem_spo_NSP2011.pdf)

Źródło F. Liczba uczniów uczących się języka kaszubskiego w roku szkolnym 2014/2015.

(...) w bieżącym roku szkolnym, mamy 430 szkół na wszystkich etapach nauczania i 18 tys. uczniów na wszystkich etapach nauczania. Dodatkowo nauczanie języka kaszubskiego odbywa się w 23 przedszkolach. Ponad 600 uczniów pobiera nauczanie języka kaszubskiego w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych. (...) Nie ma w tej chwili jeszcze sytuacji, żeby język kaszubski był drugim językiem nauczania, więc jest to w tej chwili tylko jako przedmiot dodatkowy (...).

(Źródło: <http://orka.sejm.gov.pl/zapisy7.nsf/0/300B7016DDF1174BC1257E35004A7CE0/%24File/0450907.pdf>)

Źródło G. Wymiar godzin przedmiotów „język kaszubski” oraz „historia i kultura Kaszubów” w zależności od etapu edukacyjnego i typu szkoły oraz łączny tygodniowy wymiar godzin zajęć obu przedmiotów.

Typ szkoły, etap ed.	SP I-III	SP IV-VI	G	LO podst.	LO Rozsz	T podst.	T rozs.	ZSZ
Min. ilość h nauki kaszubskiego	290	290	290	270	+180	270	+180	160
Min. ilość h historii i kultury kasz.	-	30	30	30		30		30
kl. I	3	-	3	3		3		2
kl. II	3	-	4	4		3		2
kl. III	3	-	3	3		2		2
kl. IV	-	3	-	-	-	2		-
kl. V	-	4	-	-	-	-	-	-
kl. VI	-	3	-	-	-	-	-	-

(Źródło: http://www.cen.gda.pl/edukacja-regionalna/wp-content/uploads/sites/10/2016/02/Mistrz-R_Wszystko-co-chcielibyscie-wiedziec.pdf)

Zadanie 8 [2 pkt]

Wykorzystując materiały źródłowe **A i E** ustal szacunkową wartość procentową jaką:

A. stanowiły u schyłku XIX w. osoby przyznające się do narodu słowackiego w porównaniu do całej społeczności słowackiej;

B. stanowią na początku XX w. osoby deklarujące wyłącznie narodowość kaszubską w stosunku do liczebności całej wspólnoty kaszubskiej.

Zadanie 9 [2 pkt]

Wykorzystując materiały źródłowe **A, F i G** uzasadnij – podając dwa argumenty – następującą tezę:

Położenie Słowaków u schyłku XIX w. w zakresie nauki języka ojczystego było znacznie lepsze niż Kaszubów na początku XXI stulecia.

Argument 1: .....

Argument 2: .....

Zadanie 10 [2 pkt]

Wykorzystując materiały źródłowe **B, C i D**:

A. porównaj rolę Czechów w słowackim odrodzeniu narodowym z rolą Polaków w kaszubskim odrodzeniu narodowym.

B. wyjaśnij, czy doszło do *złania się* Słowaków w *jeden naród* z Czechami.

.....

.....

.....

Zadania dodatkowe

1. Wykorzystując biogramy budzicieli narodowych Ukraińców, Słowaków i Kaszubów oraz inne teksty źródłowe zawarte w tym ćwiczeniu, a także wiedzę pozaźródłową, opracuj hipotezy wyjaśniające odmienne – w porównaniu z Kaszubami – drogi rozwojowe Ukraińców i Słowaków, choć w połowie XIX w. wszystkie te społeczności znajdowały się w podobnym położeniu.

2. Przedstaw w punktach alternatywną wersję historii Kaszubów w ostatnich dwóch stuleciach, przyjmując, że w XIX w. wszyscy Kaszubi wybrali drogę rozwoju nakreśloną przez Floriana Ceynowę. Budując ten alternatywny scenariusz naszych dziejów uwzględnij doświadczenia Słowaków i Ukraińców.

3. Uwzględniając wnioski wypływające z naszej historii oraz z dziejów Słowaków i Ukraińców zastanów się, jaką drogę rozwoju powinni wybrać – w trosce o zachowanie własnego języka, kultury i tożsamości – współcześni Kaszubi: czy tę reprezentowaną niegdyś przez Floriana Ceynowę, a dziś stowarzyszenie Kaszëbskô Jednota, czy tę, którą głosił dawniej Hieronim Derdowski, a obecnie propaguje Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. Jakie mogą być konsekwencje wyboru każdej z dróg?

Uwaga! Zadanie trzecie należy zrealizować w formie dyskusji klasowej.